

Kuluttajien henkilötunnusten kerääminen datahubia varten

- aloite lainsäädännön muuttamiseksi

1. Datahub Suomeen

1.1. Sähkön vähittäismarkkinat lyhyesti

Suomessa sähkömarkkinat on avattu kilpailulle. Kaikki sähkökäyttäjät voivat vapaasti ostaa sähköenergiansa miltä hyvänsä sähkömyyjältä. Sähköenergian myyntitoiminta on vapaata eikä edellytä toimilupaa.

Sähköverkkotoiminta sen sijaan on säilytetty luvanvaraisena ns. luonnollisena monopolitoimintana. Verkonhaltijat vastaavat sähköverkon ylläpidosta ja kehittämisestä sekä asiakkaille toimitettavan verkkopalvelun laadusta. Sähköverkot muodostavat syrjimättömän ja tasapuolisen markkinapaikan, jossa sähkön ostajat ja myyjät voivat kohdata.

Sähkömarkkinoilla asiakas on asiakas- ja sopimussuhteessa sekä sähkön myyjään että verkonhaltijaan. Molemmat tahot yhdessä huolehtivat yhteisen asiakkaan palvelemisesta. Tämä edellyttää jatkuvaa tiedonvaihtoa myyjän ja verkonhaltijan välillä asiakkaan sopimus-, käyttöpaikka- tai asiakastietojen muuttuessa.

Sähköverkko muodostaa siis perustan vapaille sähkömarkkinoille. Keskeisenä tehtävänä tässä on verkoissa toimitetun sähkön mittauksen, sähkökauppojen ja –taseiden selvityksen ja näihin sekä sopimustietojen ylläpitoon liittyvän tiedonvaihdon hoitaminen.

1.2. Tiedonvaihdon rooli sähkön vähittäismarkkinoilla

Toimiva, oikea-aikainen ja automatisoitu tiedonvaihto on perusedellytys toimivalle sähkön vähittäismarkkinalle ja siellä toimiville markkinaosapuolille. Toimiva tiedonvaihto takaa tehokkaat perusprosessit kuten asiakkaan muuttoon tai sähkön myyjän vaihtamiseen liittyvät asiakaspalveluprosessit. Vuoden aikana Suomessa tapahtuu noin miljoona muuttoa, reilu 200 000 myyjänvaihtoa ja mittaustietoja vaihdetaan 3,5 miljoonasta käyttöpaikasta päivittäin. Sanomia lähetetään vuodessa yhteensä useita satoja miljoonia.

Tiedonvaihdon tehtävänä on mahdollistaa, tukea ja tehostaa liiketoimintaprosesseja sekä mahdollistaa niiden kehittäminen. Tiedonvaihto on sähkön vähittäismarkkinan tukifunktio.

1.3. Selvitys sähkön vähittäismarkkinoiden tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisusta

Vuoden 2014 aikana kantaverkkoyhtiö Fingrid selvitti erilaisia vaihtoehtoja tiedonvaihdon toteuttamiseksi. Selvitys perustui vuonna 2013 uusittuun sähkömarkkinalakiin, joka antoi Fingridille vastuun sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämisestä. Selvityksen tavoitteena oli kartoittaa sähkömarkkinoiden tiedonvaihdon nykytilanne ja esittää tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisu sähkön vähittäismarkkinoille.

Selvitys toteutettiin tiiviissä yhteistyössä toimialan kanssa mm. sidosryhmähaastatteluin ja kaikille avoimin esittely- ja keskustelutilaisuuksin.

Selvitys päättyi suositteluun nykyisen hajautetun järjestelmän sijasta keskitettyyn tiedonvaihtoon perustuvaa datahubia tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisuksi. Valmiin selvityksen Fingrid luovutti työ- ja elinkeinoministeriölle joulukuussa 2014. Tiedonvaihtoselvityksen saamisen ja

sidosryhmien kuulemisen jälkeen työ- ja elinkeinoministeriö pyysi 8.4.2015 Fingridiä käynnistämään datahubin toteutusprojektin. Ministeriö on käynnistämässä datahubin edellyttämien lainsäädännön muutosten valmistelua vielä kuluvan vuoden aikana.

1.4. Mikä datahub on?

Datahub on sähkön vähittäismarkkinoiden keskitetty tiedonvaihtojärjestelmä, johon tullaan tallentamaan tulevaisuudessa tietoa Suomen noin 3,5 miljoonasta sähkön käyttöpaikasta. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi asiakkaan muuttaessa tai vaihtaessa sähkönmyyjää tai sähkösopimusta koko palvelutapahtuma ja siihen liittyvä tiedonvaihto hallitaan keskitetysti yhdessä tietojärjestelmässä. Samoin asiakaslaskutuksen perusteena olevat sähkönkulutustiedot ovat eri osapuolten saatavilla keskitetystä yhdestä paikasta.

Datahubiin tallennettuja tietoja käyttävät sähkön vähittäismarkkinoilla toimivat sähkönmyyjät ja jakeluverkonhaltijat sekä sellaiset datahubin palvelusopimuksen allekirjoittaneet kolmannet osapuolet, jotka ovat saaneet luvan antajaan liittyvien tietojen käyttöön valtuutuksen sähkönmyyjältä, jakeluverkonhaltijalta tai asiakkaalta. Datahub korvaa nykyisen hajautetun tiedonvaihtojärjestelmän, jossa sähkömarkkinaprosesseissa tarvittavat käyttöpaikka-, asiakas-, sopimus- ja mittauksiedot sijaitsevat hajautetusti eri markkinaosapuolten järjestelmissä ja jossa tiedonvaihto tapahtuu kahdenvälisenä monelta monelle.

Datahubin päätoiminnallisuuksia tulevat olemaan seuraavat:

- Käyttöpaikkatietojen tallennus ja ylläpito
- Asiakas- ja sopimustietojen tallennus ja ylläpito
- Mittauksietojen tallennus, välitys ja hallinta
- Jakeluverkonhaltijan taseselvitys sekä tasevirheiden laskenta
- Sopimusprosessien, kuten muuton ja myyjänvaihdon hallinnointi
- Käyttöpaikan katkaisu- ja kytkentäprosessien hallinnointi
- Jakeluverkonhaltijan tariffitietojen tallennus ja ylläpito
- Jakeluverkonhaltijan lakisääteisen kulutustietojen raportoinnin mahdollisuus
- Asiakkaan pääsy omiin tietoihin keskitetysti sähkönmyyjän tai jakeluverkonhaltijan kautta
- Kolmansien osapuolten pääsy tietoihin valtuutusten perusteella standardoitujen järjestelmärajapintojen kautta
- Valtuutusten hallinnointi
- Toiminnan laadun valvonta
- Viranomaisraportointi

1.5. Datahubin vaikutukset toimialalle

Datahub yksinkertaistaa ja nopeuttaa asiakkaan sopimustapahtumia sekä lisää asiakkaan saaman palvelun virheettömyyttä. Mittauksiin liittyvien tietojen keskitetty saatavuus lisää palvelujen tarjontaa ja asiakkaan mahdollisuuksia olla aktiivinen toimija sähkömarkkinoilla. Lisäksi se tukee erilaisia energiatehokkuus- ja energiansäästötoimenpiteitä.

Datahub lisää sähkönmyyjien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua. Markkinaprosesseissa käytettävä ydintieto sijaitsee datahubissa, josta se on markkinaosapuolten saatavilla yhdenvertaisesti ja samanaikaisesti. Keskitetty palvelualusta edistää kilpailua vähittäismarkkinoilla ja kannustaa toimijoita uusien palvelujen kehittämiseen. Markkinaprosessien keskittäminen datahubiin tehostaa toiminnan laadun valvontaa, joka voidaan toteuttaa yhteismitallisesti kaikista datahubin prosesseista.

Datahubissa markkinaosapuolet kommunikoivat vain datahubin kanssa. Datahubiin toimitettavalle ja sieltä haettavalle tiedolle on määriteltävissä standardoidut, avoimet rajapinnat, joita voivat hyödyntää myös kolmannet osapuolet palvelujen kehittämiseen ja tarjoamiseen.

Suomessa laajasti käytössä olevien älykkäiden etäluettavien sähkölaitteiden avulla jokaisesta käyttöpaikasta kertyy päivittäin paljon tietoja. Nämä tiedot, ja mahdolliset tulevaisuuden mobiilisovellukset, voivat tarjota sähkön kuluttajille täysin uusia palveluja. Esimerkkinä voisi olla sovellus, jonka avulla kuluttaja voi seurata yhdellä kertaa sekä kaupunkiasunnon ja kesämökin sähkönkäyttötietoja, vaikka nämä sijaitsevat eri puolilla Suomea.

Datahub ja älykkäät järjestelmät mahdollistavat myös sähkön käyttäjien osallistumisen kysyntäjoustoon. Kysyntäjoustossa on kyse sähkön tuotannon ja kulutuksen tasapainottamisesta siten, että sähkönkäyttöä säädellään automaattisesti sähköverkon kuormituksen mukaan. Huippukulutustilanteissa sähkölaitteita voidaan kytkeä pois päältä, ja toisaalta ylituotantoa voidaan purkaa esimerkiksi suurten kiinteistöjen laitteisiin.

Datahub tukee omalta osaltaan EU:n lainsäädäntöön perustuvia Suomea sitovia energiatehokkuusvaatimuksia sekä Suomen kansallisia tavoitteita digitalisaation edistämisestä.

1.6. Datahubin vaikutukset

Datahubin käyttöönotto tarkoittaa sähkön vähittäismarkkinaprosesseihin liittyvän tiedonvaihdon sekä tiettyjen tällä hetkellä jakeluverkonhaltijoiden vastuulla olevien toimintojen keskittämistä yhteen tietojärjestelmään. Tulevaisuudessa kaikki markkinaprosesseissa tarvittava tieto ilmoitetaan ja tallennetaan datahubiin, jossa tieto käsitellään ja välitetään eteenpäin muille tietoon oikeutetuille osapuolille. Tämä vähentää osapuolten tarvetta kahdenväliselle kommunikaatiolle oleellisesti. Samalla tiedonvaihto ja prosessit nopeutuvat nykyiseen pääasiassa eräajoihin perustuvaan tiedonvaihtoon verrattuna, koska datahub vastaa toimijan pyyntöihin ja ilmoituksiin lähes reaaliaikaisesti.

Järjestelmä nopeuttaa, yksinkertaistaa, parantaa ja tehostaa kaikkien osapuolten toimintaa, kun erilaiset sähkön käyttöön liittyvät ydintiedot sijaitsevat vain yhdessä paikassa. Keskitetyn ratkaisun etuja on myös se, että tiedot ovat yhdenvertaisesti ja samanaikaisesti kaikkien osapuolten saatavilla. Datahubin myötä myös osapuolten roolit ja vastuut selkeytyvät.

Jotta nämä edellä kuvatut tavoitteet saavutetaan, tulee tiedot tallentaa datahubiin virheettömästi ja täysin yhteneväisessä muodossa. Nykyiset 77 verkonhaltijan ja noin 90 myyjän omissa tietokannoissa olevat noin 3,5 miljoonaa asiakasta koskevat tiedot tulee yhdenmukaistaa rakenteeltaan ja siirtää kattavasti datahubiin. Tämän tietokonversion onnistunut toteuttaminen on datahubin laadukkaan toiminnan kannalta aivan ratkaisevaa. Tietokonversio on toimialalle

äärimmäisen iso ja resursseja vievä ponnistus. Kustannustehokkaat ratkaisut toteutusvaiheessa ovat välttämättömiä.

1.7. Miksi datahub vaatii henkilötunnusta?

Asiakas- ja käyttöpaikkatietojen hallinnan olennainen osa on datahubiin rekisteröityjen henkilöiden tietosuojaa, jolla tarkoitetaan ihmisten yksityiselämän suojaa. Datahubin ja markkinaprosessin suunnittelu on tehty siitä lähtökohdasta, että kaikki asiakkaaseen liitettävissä oleva tieto on henkilötietoa. Markkinaprosessit on suunniteltu siten, että datahubiin tallennetaan vain markkinaprosesseissa tarpeellinen tieto ja osapuolet voivat hakea tai heille voidaan välittää tietoa datahubista vain heidän ennalta määrättyjen oikeuksiensa mukaan. Nämä oikeudet riippuvat osapuolen roolista, sopimustilanteesta ja olemassa olevista valtuutuksista. Asiakkaan tunnistamisessa, oikeuksien ja valtuutuksien hallinnassa on asiakkaan tunnistetiedon oltava yksikäsitteinen ja luotettava. Datahubin ominaisuuksien tehokas hyödyntäminen ja rekisteröityjen henkilöiden tietosuojan takaaminen edellyttävät kuluttaja-asiakkaan tunnistetiedoksi henkilötunnusta. Yritysasiakkaiden vastaavana tunnisteena on y-tunnus.

Uuden tietosuojasetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada kaikki itseään koskevat tiedot rekisteristä. Rekisteröidyn vahva tunnistaminen ja kirjautuminen portaaliin edellyttävät henkilötunnuksen tallentamista datahubiin.

1.8. Tietokonversion aikataulu

Datahub tietokonversiolla tarkoitetaan liiketoimintaprosessien perustietojen ja mittaustietojen lataamista lähdejärjestelmistä uuteen datahub-järjestelmään ennen sen käyttöönottoa. Lähdejärjestelmät ovat sähköverkkoyhtiöiden ja sähkön myyjien liiketoimintasovellukset, joissa ylläpidetään asiakas-, käyttöpaikka-, sopimus- ja mittaustietoja. Tietokonversiotyöllä on kaksi päätavoitetta:

- Lähdejärjestelmistä toimitettavan tiedon yhdenmukaistaminen
- Datahub-järjestelmän alkulatauksen toteuttaminen

Lähdejärjestelmistä toimitettavan tiedon yhdenmukaistaminen on välttämätöntä, jotta samoista järjestelmistä pystytään suorittamaan liiketoimintaprosesseja datahub-järjestelmässä sen käyttöönoton jälkeen. Tietokonversion lähdetiedot tulevat hyvin erilaisista liiketoimintasovelluksista ja noin 200 sähkömarkkinoilla toimivasta yhtiöstä, joissa on eri käytäntöjä liiketoimintaprosessien perustietojen ylläpitoon.

Lähdetiedon yhdenmukaistamiseksi ja laadun varmistamiseksi Fingrid hankkii erillisen tietokonversiopalvelun, joka tulee toimimaan varsinaiseen datahub-järjestelmään ladattavan tiedon esikäsittelyjärjestelmänä.

Markkinaosapuolet toimittavat lähdetiedot tietokonversiopalveluun datahubin datastandardissa määritellyssä muodossa. Tietokonversiopalvelussa suoritetaan erilaisia tarkastuksia lähdeaineistoon, ja se tuottaa tarkistusraportteja, joiden perusteella markkinaosapuolet suorittavat tarvittavia korjaustoimenpiteitä lähdejärjestelmissä. Tietokonversiopalvelu ei muokkaa tai rikasta lähdeaineiston tietoja, joten kaikki korjaustoimenpiteet on suoritettava lähdejärjestelmissä. Siis myös henkilötunnusten täydentäminen tapahtuu yhtiöiden omissa asiakasrekistereissä.

Datahubin liiketoimintaprosessit edellyttävät, että kaikki markkinaosapuolet toimittavat ehjät tiedot tietokonversiossa. Tietokonversiotyö alkaa pilottivaiheella, jossa varmistetaan tietokonversiopalvelun työkalujen ja tietokonversioprosessin

toimivuus. Pilottivaihe ajoittuu aikavälille 10/2017—03/2018. Pilottivaiheeseen osallistuu 11 ennalta valittua pilottiyhtiötä.

Tämän jälkeen alkaa toteutusvaihe, joka koskee kaikkia sähkömarkkinaosapuolia. Datahubin toteutusvaiheen tietokonversiotyössä keskitytään markkinaosapuolten datahub-valmiuteen tiedon laadun suhteen sekä varmistetaan markkinaosapuolten kyky toimittaa lähdeaineisto määrätyn aikaikkunan sisällä. Toteutusvaihe alkaa 04/2018.

Toteutusvaihetta varten henkilötunnusten massakeräyksen tulisi olla lain tasolla mahdollista mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään toukokuussa 2018.

2. Ongelman kuvaus

Aikaisemmin alalla ei säännönmukaisesti edellytetty henkilötunnusta sopimuksen syntymiseksi. Tällä hetkellä sähköyhtiöiltä, niin verkonhaltijoilta kuin myyjiltäkin, puuttuu paljon henkilötunnuksia varsinkin pitkäaikaisilta asiakkailta. Nämä ovat monesti sellaisia asiakkaita, jotka eivät ole koskaan kilpailuttaneet sähkönmyyjäänsä, vaan ovat jo ennen markkinoiden avautumista olleet saman yhtiön asiakkaita. Fingridin tekemän alustavan kartoituksen mukaan yhtiöillä on keskimäärin viidennes asiakkaita ilman henkilötunnusta. Valtakunnallisesti puhutaan sadoista tuhansista asiakkaista.

Henkilötunnusten kerääminen nyt jälkikäteen on käytännössä hankalaa ja kallista. Asiakkaat eivät nykyään vastaa tuntemattomiin numeroihin eivätkä varsinkaan halua antaa henkilötunnustaan puhelimesta kysyjälle. Yhtä hankalaa on saada asiakkaita aktivoitumaan ja ilmoittamaan se itse sähköyhtiöön, esimerkiksi yhtiön nettipalvelussa. Tuntuu käytännössä lähes mahdottomalta ajatukselta, että nämä aikaisemmin juuri hyvin passiiviset asiakkaat saataisiin itse ilmoittamaan henkilötunnuksensa asiakasviestinnän perusteella. Passiivisten joukko on liian suuri, jotta henkilötiedot saataisiin hankittua kattavasti ennen datahubin käyttöönottoa.

Monet Energiateollisuus ry:n jäsenet ovat selvittäneet väestörekisterikeskuksesta henkilötietojen luovuttamista. Väestörekisterikeskus on vastannut seuraavasti:

”Olemme jo muutamaan otteeseen energiyhtiöiden edustajien kanssa keskustelleet henkilötunnuksen lisäämisestä yhtiöiden asiakasrekistereihin. Tuolloin olemme todenneet, että vaikka energiyhtiöillä on oikeus käsitellä asiakkaidensa henkilötunnuksia, ei kyseisestä oikeudesta voida suoraan johtaa velvollisuutta Väestörekisterikeskukselle luovuttaa henkilötunnuksia asiakasrekistereihin. Pääsääntöisesti yhtiöiden tulee asiakassuhteen perusteella kerätä henkilötunnus asiakkaalta itseltään.

Henkilötunnusten vieminen asiakkaan rekisteriin olisi tuotteena asiakasrekisterin päivitys. Energiateollisuuden asiakasrekisterien päivitykset perustuvat väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 28 § ja 32 §:iin. Kyseisissä kohdissa ei mainita henkilötunnusta luovutettavana tietosisältönä. Lähtökohtaisesti emme luovuta henkilötunnusta asiakasrekistereihin ilman lainsäädännön tukea. Lainsäädäntö (VTVP 31 §) mahdollistaa henkilötunnusten luovuttamisen luottotietotoimintaan ja perintätoimeen. Nämä toimialat ovat erikseen lain tasolla mainittu toimijoina, joille henkilötunnus voidaan väestötietojärjestelmästä luovuttaa. Kuitenkaan näiden toimialojen määritelmät eivät sovellu energiyhtiöihin.

Ymmärrämme, että energiyhtiöillä on tarve saada henkilötunnukset osaksi asiakasrekisterien tietosisältöä, mutta väestötietojärjestelmästä

henkilötunnuksia tähän tarkoitukseen ei voida luovuttaa. Henkilötunnuksen luovuttamisella on vaihtoehtoinen toteutuskeino, esimerkiksi asiakkaiden tavoittaminen niin että henkilötunnus kerättäisiin heiltä itseltään. Väestörekisterikeskuksen on mahdollista toimittaa postituksessa tarvittavat yhteystiedot niille henkilöille, joiden henkilötunnukset puuttuvat rekistereistä hyvinkin kattavasti. Viestissä voitaisiin pyytää henkilöä toimittamaan henkilötunnus esim. antamalla Energiayhtiön verkkopalvelun osoite tai yhteystiedot henkilötunnuksen antamiseksi"

Jotta henkilötunnukset saataisiin kerättyä riittävän kattavasti datahubin käyttöönottoaikataulun kannalta oikea-aikaisesti, vaatii tämä niiden massaluovutusta väestörekisterikeskuksesta.

3. Ratkaisuehdotus

Ehdotamme lainsäädännön muuttamista niin, että henkilötunnukset saataisiin luovutettua yhtiöiden asiakastietojärjestelmiin keskitetysti väestörekisterikeskuksesta datahubin tehokkaan käyttöönoton mahdollistamiseksi suunnitelman mukaisesti.

Lainsäädännöllinen tausta

Henkilötietolaki (523/1999) on henkilötietojen käsittelyä koskeva yleislaki. Henkilötietolailla on pantu täytäntöön yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY, jäljempänä *tietosuojadirektiivi*, vaatimukset. Tietosuojadirektiivi edellyttää myös henkilötunnuksen käsittelyn sääntelyä.

Henkilötietolain 13 §:n 1 momentin nojalla henkilötunnusta saa käsitellä rekisteröidyn yksiselitteisesti antamalla suostumuksella tai, jos käsittelystä säädetään laissa. Lisäksi henkilötunnusta saa käsitellä, jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää: 1) laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi; 2) rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi; tai 3) historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten.

Henkilötunnusta saa henkilötietolain 13 §:n 2 momentin perusteella käsitellä myös luotonannossa tai saatavan perimisessä, vakuutus-, luottolaitos-, maksupalvelu-, vuokraus- ja lainaustoiminnassa, luottotietotoiminnassa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja muun sosiaaliturvan toteuttamisessa tai virka-, työ- ja muita palvelussuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa.

Sähkönmyyjillä ja jakeluverkonhaltijoilla voi olla useita samannimisiä asiakkaita. Asiakkaat ovat rekisteröityjä ja sähkönmyyjät ja jakeluverkonhaltijat ovat rekisterinpitäjiä. Sähkömarkkinoiden taseselvityksestä ja sen vaatimasta tiedonvaihdosta on säädetty sähkömarkkinalain (588/2013) 74 ja 75 §:ssä ja niiden nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksessa sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta (66/2009) sekä työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa sähköntoimitusten selvitykseen liittyvästä tiedonvaihdosta (273/2016). Sähköntoimitusten selvitykseen liittyvä tiedonvaihto on sähköverkonhaltijan ja sähkön vähittäismyyjän lakisäateinen tehtävä, jonka suorittamiseksi asiakkaan yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää. Asiakkaan yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää myös asiakkaan sekä sähkönmyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi. Jakeluverkonhaltijalla on lakisäateinen velvollisuus myydä sähkön siirto- ja jakelupalveluita kaikille niitä tarvitseville (sähkömarkkinalain 21 §). Sähkönmyyjillä on tietyin edellytyksin lakisäateinen toimitusvelvollisuus (sähkömarkkinalain 67 §).

Lisäksi sähkönmyynti ja verkkopalvelu on katsottu luotonantoon rinnastuvaksi toiminnaksi, koska sähköenergia ja sähkön siirto laskutetaan jälkikäteen tosiasialliseen kulutukseen perustuen. Henkilötunnus on tällaisessa toiminnassa erityisen tärkeä saatavan perimiseksi oikealta henkilöltä.

Sähkönmyyjällä ja jakeluverkonhaltijalla on siis oikeus käsitellä henkilötunnusta useammallakin henkilötietolain 13 §:n perusteella.

Väestörekisterikeskuksen tietojen käsittelyä sääntelee henkilötietolain lisäksi laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009) "VTVPL". VTVPL 28 §:n mukaan väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa vain, jos kyseisessä laissa säädetyt edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa eikä henkilön oikeudesta kieltää tietojensa luovuttaminen muuta johdu. Väestötietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen siihen käyttötarkoitukseen, johon se luovutetaan. Tietoja ei saa luovuttaa, jos luovuttamisen voidaan perustellusta syystä epäillä loukkaavan henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka vaarantavan valtion turvallisuutta.

VTVPL 31 §:n 2 momentin mukaan väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa luottotietolaissa (527/2007) tarkoitettua luottotietotoimintaa ja saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999) tarkoitettua perintätoimintaa varten tarpeelliset tiedot toiminnan kohteena olevan henkilön etu- ja sukunimestä, henkilötunnuksesta tai syntymäajasta, osoite- ja muista yhteystiedoista, syntymäkotikunnasta ja syntymäpaikasta, holhustoimen edunvalvonnasta ja sen sisällöstä sekä kuolinajasta tai kuolleeksi julistamisajasta.

Jotta massaluovutus palvelisi sähkömarkkinoiden tiedonvaihdon tarpeita, tarvitsee jakeluverkonhaltija ja sähkönmyyjä nykyisen asiakkaan etu- ja sukunimen, henkilötunnuksen ja osoite- ja muut yhteystiedot, jotta se voi siirtää ne omiin asiakastietojärjestelmiinsä ja verrata henkilöllisyyden varmistamiseksi tarpeellisia tietoja. Lisäksi asiakastietojärjestelmien tietojen päivittämiseksi jakeluverkonhaltijat ja sähkönmyyjät tarvitsevat tiedon siitä, ovatko asiakkaat kuolleet. Holhustoimen alaisena oleminen on tieto, jota jakeluverkonhaltija ja sähkönmyyjä tarvitsevat sen varmistamiseksi, että ne voivat tarvittaessa pyytää edunvalvojaa tekemään sopimuksen vajaavaltaisen puolesta. VTVPL 28 §:n tarkoittamia esteitä tietojen luovuttamiselle ei ole. Luovutus ei loukkaa henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojaa, etuja tai oikeuksia eikä vaaranna valtion turvallisuutta. Jakeluverkonhaltijalla tai sähkönmyyjällä on yleensä jo muut asiakkaan yksilöimiseksi tarvittavat tiedot, mutta kuten edellä on selostettu, useiden asiakkaiden henkilötunnuksia niillä ei ole. Myöskään asiakkaan menehtymisestä tai holhustoimen alaiseksi julistamisesta ei välity oikea-aikaista tietoa sähkönmyyjille ja jakeluverkonhaltijoille. Nämä tiedot ovat kuitenkin kesto-sopimussuhteissa erittäin tärkeitä, koska ne vaikuttavat asiakkaan oikeustoimikelpoisuuteen.

Ehdotus lain muuttamiseksi

Energiateollisuus ry ehdottaa, että VTVPL 31 §:ään lisätään uusi 4 momentti, joka on voimassa määräajan. Määräajan tulee olla riittävä datahubin toteutusaikataululle ja sen pitää myös ottaa huomioon järjestelmäprojekteihin usein sisältyvän riskin aikataulun viivästyisestä. Momentin teksti voi olla esimerkiksi seuraava:

"Väestötietojärjestelmästä voidaan lisäksi luovuttaa sähkömarkkina-laissa (588/2013) tarkoitettulle jakeluverkonhaltijalle ja sähkön vähittäismyyjälle asiakkaan yksiselitteiseksi yksilöimiseksi ja oikeustoimikelpoisuuden varmistamiseksi tarpeelliset tiedot jakeluverkonhaltijan ja sähkön vähittäismyyjän asiakkaan etu- ja

sukunimestä, henkilötunnuksesta, osoite- ja muista yhteystiedoista, holhustoimen edunvalvonnasta ja sen sisällöstä sekä kuolinajasta tai kuolleeksi julistamisajasta.”